

Басты бет / Заңнама / Заңнама

Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға биологиялық әртүрлілікті сақтау туралы хаттаманы ратификациялау туралы

Қазақстан Республикасының Заңы 2021 жылғы 23 қазандағы № 70-VII ҚРЗ.

Қайта оралу

2014 жылғы 30 мамырда Ашғабатта жасалған Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға биологиялық әртүрлілікті сақтау туралы [хаттама](#) ратификациялансын.

*Қазақстан Республикасының
Президенті*

Қ. ТОҚАЕВ

Бейресми аударма

Алланың атымен

Осымен қоса беріліп отырған мәтін (қазақ, ағылшын, парсы, және түрікмен тілдерінде) 2014 жылғы отызыншы мамырда Ашхабадта жасалған Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияға биологиялық әртүрлілікті сақтау туралы Хаттаманың көшірмесі болып табылатындығын куәландырамын. Аталған Хаттаманың түпнұсқасы Иран Ислам Республикасының Сыртқы істер министрлігіне сақтауға тапсырылған. Бұл құжат тігілген және мөрмен бекітілген 108 беттен тұрады.

*Иран Ислам Республикасының
Сыртқы істер министрлігі
Халықаралық құқықтық мәселелер
жөніндегі бас директоры 2021 жылғы 25 мамыр*

Бехзад Сабири Ансари

**КАСПИЙ ТЕҢІЗІНІҢ ТЕҢІЗ ОРТАСЫН ҚОРҒАУ
ЖӨНІНДЕГІ НЕГІЗДЕМЕЛІК КОНВЕНЦИЯҒА
БИОЛОГИЯЛЫҚ ӘРТҮРЛІЛІКТІ САҚТАУ ТУРАЛЫ
ХАТТАМА**

Кіріспе

Бұдан әрі Уағдаласушы Тараптар деп аталатын,
Каспий маңындағы мемлекеттер:
Әзербайжан Республикасы,
Иран Ислам Республикасы,
Қазақстан Республикасы,
Ресей Федерациясы,
Түрікменстан,

бұдан әрі Конвенция деп аталатын, 2003 жылғы 4 қарашада
Тегеранда жасалған Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау
жөніндегі негіздемелік конвенцияның Уағдаласушы Тараптары
бола отырып,

14-бабының 2-тармағында биологиялық ресурстарды қорғау,
сақтау және қалпына келтіру үшін қажетті шаралар қабылдау
мақсатында Хаттамаларды әзірлеуде ынтымақтастық көзделетін
Конвенцияны орындауға бекем бел буа отырып,

1992 жылғы 5 маусымдағы Біріккен Ұлттар Ұйымының
Биологиялық әртүрлілік туралы конвенциясының Уағдаласушы
Тараптары бола отырып,

Каспий теңізінің бірегей экожүйе болып табылатынын және
қорғауды, сақтауды және қалпына келтіруді талап ететін маңызды
ұлттық, өңірлік және жаһандық маңызы бар тіршілік ортасы мен
түрлердің коп санына ие екенін, сондай-ақ биологиялық
ресурстардың орнықты және ұтымды пайдаланылуып
қамтамасыз ету қажеттігін түсіне отырып,

биологиялық әртүрлілікке қатер төндіретін антропогендік
қызметтің саналуан түрлерінің нәтижесінде Каспий теңізінің теңіз
ортасына түсегін ауыртпалықты назарға ала отырып,

биологиялық әртүрлілікті сақтау және мүмкіндігінше, Каспий
теңізі жағалау маңындағы және теңіз аудандарындағы табиғи
және мәдени мұраның жай-күйін жақсарту, атап айтқанда
қорғалатын аудандарды дамыту жолымен жақсарту, сондай-ақ
қатер төніп тұрған түрлерді ұлттық және өңірлік деңгейлерде
қорғау және сақтау маңыздылығын атап көрсете отырып.

бөтен текті түрлердің проблемасын және оларды бақылау әрі
ондай түрлердің кездейсоқ Каспий теңізіне ауысып келуін және
антропогендік қызмет нәтижесінде одан ауысып кетуін болғызбау
жөніндегі шараларды әзірлеу қажеттігін алаңдаушылықпен атап
көрсете отырып,

Каспий теңізінің жағалау маңының және теңіз экожүйелерінің
өміршеңдігі мен тұтастығын қорғау, сақтау және қалпына келтіру
жөніндегі қажетті шараларды қабылдау керектігін тани отырып,

төмендегілер туралы УАҒДАЛАСТЫ:

I БӨЛІК. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР

1-бап. Терминдерді пайдалану

Осы Хаттаманың мақсаттары үшін мына терминдер
төмендегілерді білдіреді:

(а) "Биологиялық әртүрлілік" басқалармен қатар өздері бір
бөлігі болып табылатын жердегі, теңіздегі және өзге де су
экожүйелері мен экологиялық кешендерді қоса алғанда, барлық
кездерден тірі организмдердің өзгермелілігін білдіреді; бұл ұғым
түр шеңберіндегі, түрлер арасындағы әртүрлілікті және
экожүйелердің әртүрлілігін қамтиды;

(б) "Биологиялық ресурстар" генетикалық ресурстарды,
организмдерді немесе олардың бір бөліктерін, популяцияларын
немесе адамзат үшін пайдалы немесе әлеуетті пайдалы немесе

немесе адамзат үшін нақты немесе әлеуетті пайдасы немесе құндылығы бар экожүйелердің кез келген басқа биотикалық құрамдас бөліктерін қамтиды;

(с) "Биотехнология" өнімдерді немесе процесстерді нақты пайдалану мақсатында оларды жасау немесе өзгерту үшін биологиялық жүйелерді, тірі организмдерді немесе олардың туындыларын пайдалануға байланысты технологияның кез келген түрін білдіреді;

(d) "Құзыретті орган" анықтамасы Конвенцияның 1-бабында келтірілген не "Ұлттық органды" не Ұлттық орган тағайындаған және осы Хаттамада көзделген міндеттемелерді орындауға жауапты Уағдаласушы Тарап үкіметіндегі органды (органдарды) білдіреді;

(е) "Генетикалық ресурстардың шыққан елі" Каспий маңындағы барлық мемлекеттер иеленуші болып табылатын биологиялық ресурстардың келісілген трансшекаралық түрлерін қоспағанда, in-situ жағдайында осы генетикалық ресурстарға ие елді білдіреді;

(f) "Генетикалық ресурстарды беретін ел" жабайы түрлердің де, қолға үйретілген түрлердің де популяцияларын қоса алғанда, in-situ көздерінен жиналған не осы елден шыққан-шықпағанына қарамастан, ex-situ көздерінен алынғандарды генетикалық ресурстарды беретін елді білдіреді;

(g) "Қолға үйретілген немесе өсірілетін түрлер" адам өзінің қажеттіліктерін қанағаттандыру мақсатында эволюция процесіне әсер ететін түрлерді білдіреді;

(h) "Экожүйе" бірыңғай функционалдық тұтастық ретінде өзара іс-қимыл жасайтын өсімдіктердің, жануарлардың және микроорганизмдердің, сондай-ақ оларды қоршаған ортаның қарқынды кешенін білдіреді;

(i) "Эндемикалық түрлер" белгілі бір географиялық өңірде гана кездесетін кез келген түрді білдіреді;

(j) "ex-situ сақтау" биологиялық әртүрліліктің құрамдас бөліктерін олардың табиғи мекендейтін орындарынан тыс сақтауды білдіреді;

(k) "Генетикалық материал" тұқым қуалаушылықтың функционалдық бірліктерін қамтитын өсімдіктен, жануардан, микробтан алынған немесе өзгелерден алынған кез келген материалды білдіреді;

(l) "Генетикалық өзгертілген түрлер" генетикалық материалы гендік технологияны қолдану арқылы өзгертілген кез келген түрді білдіреді;

(m) "Генетикалық ресурстар" нақты немесе әлеуетті құндылық болып табылатын генетикалық материалды білдіреді;

(n) "Мекендейтін жер" сол немесе өзге организмнің немесе популяцияның мекендейтін жергілікті жердің типін немесе табиғи мекендейтін жерін білдіреді;

(o) "ex-situ сақтау" экожүйелер мен табиғи мекендейтін жерлерді сақтауды, сондай-ақ түрлердің тіршілікке қабілетті популяцияларын олардың табиғи ортасында, ал қолға үйретілген немесе өсірілетін түрлерге қатысты - олар өздерінің ерекшелік белгілеріне ие болған ортада ұстауды және қалпына келтіруді білдіреді;

(p) "Бөтен текті түрлер" (экзотикалық немесе енгізілген түрлер ретінде де белгілі) адам қызметі салдарының әдейі немесе кездейсоқ тапатын нәтижесінде пайда болған өздерінің тарихи

кездегі таратылуы негізінде пайда болып, өздерінің тарихи белгілі табиғи ареалының шегінен тыс жердегі кез келген түрді білдіреді;

(q) "Инвазивті түрлер" - пайда болуы мен таралуы экожүйеге немесе биологиялық ресурстарға экономикалық немесе экологиялық залал келтіруі мүмкін не адамдардың денсаулығына зиян келтіруі мүмкін бөтен текті түрлерді (түрлер-жаратылыстарды) білдіреді;

(r) "Уағдаласушы Тараптардың Конференциясы" Конвенцияның 22-бабында көрсетілген органды білдіреді;

(s) "Каспий теңізінің қорғалатын аудандарының (КТҚА) тізімі" Каспий теңізінің теңіз ортасы үшін маңызды мәнге ие қорғалатын аудандардың тізімін білдіреді;

(t) "Қорғалатын аудан" нақты табиғат қорғау мақсаттарына қол жеткізу үшін бөлінетін, реттелетін және пайдаланылатын географиялық жағынан белгіленген аумақты білдіреді;

(u) "Хатшылық" Конвенцияның 23-бабында көрсетілген органды білдіреді;

(v) "Орнықты пайдалану" биологиялық әртүрліліктің құрамдас бөліктерін ұзақ мерзімдік перспективада биологиялық әртүрліліктің сарқылуына әкеп соқпайтындай жолмен және қарқынмен пайдалануды, сол арқылы оның қазіргі және болашақ ұрпақтардың қажеттіліктерін қанағаттандыру қабілетін сақтауды және олардың арман-мақсатына сай келуді білдіреді;

(w) "Технология" басқалармен қатар биотехнологияны қоса алғанда, практикалық және/немесе өнеркәсіптік қолдануға болатын кез келген немесе барлық қолданбалы ғылымдар практикасын, сипаттамасын және терминологиясын білдіреді;

(x) "Жойылып кету қаупі төнген түрлер" тірі қалуына антропогендік қызмет немесе басқа да факторлар салдарынан елеулі қауіп төніп тұрған кез келген таксонды білдіреді;

(y) "Жерсіндіру" сырттан қандай да бір түрді Каспий теңізінің экожүйесіне әдейі немесе кездейсоқ ауыстыруды білдіреді;

(z) "Қолданылатын халықаралық шарттар" Уағдаласушы Тараптар катысушылары болып табылатын осы Хаттаманың мәнін қозғайтын халықаралық заңды құралдарды білдіреді.

2-бап. Мақсаты

Осы Хаттаманың мақсаты - Каспий теңізінің биологиялық әртүрлілігі мен экожүйесінің өміршеңдігін және тұтастығын қорғау, сақтау және қалпына келтіру, сондай-ақ биологиялық ресурстарды орнықты пайдалануды қамтамасыз ету және осы тұрғыда:

(a) жойылып кету қатері төнген түрлердің және осал экожүйелердің ұзақ мерзімдік өміршеңдігі мен әртүрлілігін қамтамасыз ету үшін оларды сақтау;

(b) сақтық шараларын қолдану қағидаттарына сәйкес түрлердің, мекендейтін жерлер мен экожүйелердің нашарлауын, деградациялануын және оларға залал келтіруді болғызбау;

(c) түрлердің кең ауқымы, ерекше мекендейтін жерлер, экологиялық жүйелер мен табиғи, сондай-ақ онымен байланысты мәдени мұра неғұрлым толық қамтылған аудандарды қорғау және сақтау болып табылады.

3-бап. Қолданылу аясы

Конвенцияның 3 және 15-баптарына сәйкес осы Хаттама теңіз деңгейінің ауытқуы мен жерүсті көздерінен ластануы назарға алына отырып Каспий теңізінің теңіз ортасына сондай-ақ

Уағдаласушы Тараптардың ұлттық заңнамасына сәйкес және өзге де тәсілмен айқындалған халықаралық маңызы бар сулы-батпақты алқапты қоса алғанда, теңіздің жақындығы әсер ететін құрлыққа қолданылады.

4-бап. Хаттаманың орындалуы

Әрбір Уағдаласушы Тарап өзінің аумағында және өзінің юрисдикциясымен осы Хаттаманың ережелерін орындауды үйлестіретін құзыретті органды айқындайды.

5-бап. Жалпы міндеттемелер

Уағдаласушы Тараптар осы Хаттаманың ережелерін орындау кезінде аталған Хаттаманың **9-бабының** 1-тармағын, **11-бабының** 2-тармағын және 30-бабын назарға ала отырып, өздерінің ұлттық заңнамасын басшылыққа алады. Уағдаласушы Тараптар осы тұрғыда:

(a) Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау, сақтау және қалпына келтіру үшін қажетті шараларды дербес немесе бірлесе отырып қабылдайды;

(b) Каспий теңізінің табиғат ресурстарын Каспий теңізінің теңіз ортасына және биологиялық ресурстарына залал келмейтіндей етіп пайдаланады;

(c) жойылып кету қатері төнген түрлерге ерекше назар аудара отырып, биологиялық әртүрлілікті қорғайды, сақтайды және қалпына келтіреді;

(d) бірегей, неғұрлым осал болып табылатын немесе өңір үшін маңызды мәні бар аудандарды қоршаған ортаға залал келтірмейтін және орнықты әдістерді қолдана отырып, ең алдымен қорғалатын аудандарды құру арқылы қорғайды, сақтайды және қалпына келтіреді;

(e) ұлттық және қажет болған кезде, өңірлік стратегияларды, іс-қимыл жоспарлары мен бағдарламаларды қабылдайды және биологиялық әртүрлілікті сақтау және биологиялық ресурстарды, олардың мекендейтін жерлерін қоса алғанда, орнықты пайдалану және басқару жөніндегі тиісті заңнаманы әзірлейді және қолданады;

(f) Каспий теңізінің биологиялық әртүрлілігіне байланысты мониторинг жөніндегі шараларды жүзеге асырады;

(g) биологиялық әртүрлілікті сақтау және биологиялық ресурстарды орнықты әрі ұтымды пайдалану мақсатында биологиялық әртүрлілік пен мекендейтін жерлерінің тізілімдерін анықтанды және жасайды;

(h) салалық стратегиялардың және іс-қимыл жоспарларының биологиялық әртүрлілікті сақтау және биологиялық ресурстарды орнықты әрі ұтымды пайдалану қағидаттарына сәйкес болуын қамтамасыз етеді;

(i) биологиялық ресурстарды орнықты әрі ұтымды пайдалану және биологиялық әртүрлілікті сақтау қажеттігін назарға ала отырып, теңіздің жақындығы әсер ететін құрлықты кешенді ұлттық басқаруды жүзеге асырады;

(j) мекендейтін жерлер мен түрлерге айтарлықтай теріс әсерін тигізетін немесе тигізуін мүмкін ластаушы көздерді және кез келген қызметті бақылайды;

(k) биологиялық әртүрлілікті сақтау және жойылып кету қатері төнген түрлер мен экожүйелерді басқару саласында бір-бірімен және құзыретті халықаралық ұйымдармен ынтымақтасады.

II БӘПІК ТҮРПЕРЛІ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ САҚТАУ